



АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії,
ректор АПСВТ

Віктор СУХОМЛИН



**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для вступників на здобуття освітнього ступеня доктора філософії
треть (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
за освітньо-професійною програмою «Професійна освіта
(за спеціалізаціями)»
спеціальності А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
галузі знань А Освіта**

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри інтелектуальних систем та цифрових
технологій, АПСВТ
протокол № 10 від 14 травня .2026 р

Схвалено на засіданні Вченої ради Академії праці, соціальних відносин і туризму,
протокол № 6 від 26 травня 2026 р.

Затверджено рішенням Приймальної комісії Академії праці, соціальних відносин і туризму,
протокол № 6 від 28 травня 2026 р

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ

Програму вступного фахового іспиту до аспірантури розроблено робочою групою кафедри інтелектуальних систем та цифрових технологій Академії праці, соціальних відносин і туризму у складі:

Олексій САМОЙЛЕНКО — доктор педагогічних наук, професор кафедри інтелектуальних систем та цифрових технологій, гарант освітньо-наукової програми «Професійна освіта».

Ганна КАШИНА — доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри інтелектуальних систем та цифрових технологій.

Ілона БАЦУРОВСЬКА — доктор педагогічних наук, професор, професорка кафедри інтелектуальних систем та цифрових технологій.

Владислава ЛЮБАРЕЦЬ — доктор педагогічних наук, професор, професорка кафедри інтелектуальних систем та цифрових технологій.

Юрій КУТАФІН — кандидат технічних наук, доцент кафедри інтелектуальних систем та цифрових технологій.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри інтелектуальних систем та цифрових технологій.

Протокол № 10 від «14» 05 2026 р.

Завідувач кафедри _____ Г.С. Кашина

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного фахового іспиту до аспірантури зі спеціальності А5 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» галузі знань А «Освіта» (спеціалізація «Інформаційні технології») розроблена відповідно до:

- Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII;
- Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII;
- Закону України «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019 № 2745-VIII;
- Закону України «Про професійну освіту» від 21.08.2025 № 4574-IX;
- Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (зі змінами);
- Постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами);
- Постанови Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 № 1021 «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти»;
- Стандарту вищої освіти зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» (нині — спеціальність А5 згідно з постановою КМУ № 1021/2024) для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.06.2024 № 924;
- Стандарту вищої освіти зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» (нині — спеціальність А5) для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 18.11.2020 № 1435;
- Освітньо-наукової програми «Професійна освіта» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Академії праці, соціальних відносин і туризму;
- Правил прийому до Академії праці, соціальних відносин і туризму та Положення про організацію освітнього процесу в АПСВТ.

Програма призначена для абітурієнтів, які мають освітній ступінь магістра (або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) і вступають до аспірантури для здобуття

наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю А5 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)».

Зміст програми орієнтовано на перевірку набуття вступником компетентностей і програмних результатів навчання, передбачених Стандартом вищої освіти зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» для другого (магістерського) рівня вищої освіти (нині — спеціальність А5), з акцентом на спеціалізацію «Інформаційні технології», що відображає цифрову спрямованість освітньо-наукової програми.

Програма охоплює чотири логічно пов'язані змістові розділи: теоретико-методологічні засади професійної освіти; дидактика та методика професійного навчання; цифрові технології та педагогічні інновації в професійній освіті; управління якістю та інноваційний розвиток закладів професійної освіти. Зміст програми враховує чинне освітнє законодавство України, зокрема ухвалені у 2025 році Закон України «Про професійну освіту» (№ 4574-IX) та Закон України «Про академічну доброчесність» (№ 4742-IX), які запровадили оновлений понятійний апарат та правові засади відповідних сфер.

Особлива увага приділяється третьому розділу, який є провідним з огляду на спеціалізацію «Інформаційні технології» та відображає сучасні тенденції цифрової трансформації освіти, упровадження штучного інтелекту, освітньої аналітики, e-learning, blended learning, VR/AR-технологій і EdTech-рішень у систему професійної підготовки кадрів.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

2.1. Мета вступного іспиту

Мета вступного фахового іспиту — виявити рівень теоретичної і практичної підготовки вступника з фундаментальних та спеціальних дисциплін у галузі професійної освіти, оцінити його готовність до самостійної науково-дослідницької діяльності, спроможність формулювати наукові проблеми, обґрунтовувати дослідницькі підходи та провадити дослідження у сфері професійної освіти з використанням цифрових технологій.

2.2. Завдання вступного іспиту

Вступний іспит покликаний перевірити в абітурієнта:

- сформованість системи знань з теоретико-методологічних засад професійної освіти, її історії, нормативно-правового забезпечення та європейського контексту;
- володіння категоріальним апаратом педагогіки професійної школи та сучасною термінологією у сфері цифрової освіти;
- розуміння принципів, методів, форм і засобів професійного навчання у закладах професійної та фахової передвищої освіти;
- обізнаність із сучасними цифровими технологіями, e-learning, blended learning, штучним інтелектом, освітньою аналітикою та їх застосуванням у професійній освіті;
- здатність аналізувати педагогічні явища, процеси та інноваційні підходи в системі професійної освіти;
- розуміння засад управління якістю освіти, інноваційного розвитку закладів освіти та академічної доброчесності;
- уміння визначати актуальні проблеми професійної освіти, які можуть стати предметом наукового дослідження;
- логічність, аргументованість викладу, наукову коректність формулювань.

2.3. Форма проведення іспиту

Вступний фаховий іспит проводиться в усній формі за екзаменаційними білетами. Білет містить три питання, що охоплюють різні змістові розділи програми. На підготовку відповіді вступнику відводиться 40–45 хвилин. Відповідь супроводжується співбесідою з членами фахової атестаційної (предметної) комісії, під час якої можуть бути поставлені уточнювальні та додаткові запитання в межах програми.

Іспит проводить фахова атестаційна (предметна) комісія, склад якої затверджується наказом ректора Академії праці, соціальних відносин і туризму. Результати оцінюються за 100-бальною шкалою з переведенням у національну шкалу та шкалу ЄКТС.

Під час іспиту вступнику забороняється користуватися сторонніми джерелами інформації, у тому числі засобами мобільного зв'язку, електронними пристроями, друкованими матеріалами, окрім тих, що надає предметна комісія. Порушення цієї вимоги є підставою для відсторонення вступника від іспиту з виставленням оцінки «незадовільно».

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади професійної освіти

Тема 1.1. Професійна освіта як соціально-педагогічне явище

Поняття професійної освіти, її сутність, функції та структура. Об'єкт і предмет педагогіки професійної освіти. Сучасний категоріальний апарат відповідно до Закону України «Про професійну освіту» (№ 4574-IX, 2025): професійна освіта, заклад професійної освіти, професійний коледж, центр професійної досконалості, професійна підготовка, професійна кваліфікація, часткова професійна кваліфікація, професійний розвиток. Співвідношення професійної, фахової передвищої та вищої освіти. Місце професійної освіти в системі неперервної освіти України. Зв'язок професійної освіти з ринком праці та сферою виробництва.

Тема 1.2. Історичні витоки та розвиток професійної освіти

Становлення і розвиток професійної освіти в Україні: основні етапи та персоналії. Внесок українських педагогів у теорію та практику професійної освіти (Г. Ващенко, А. Макаренко, В. Сухомлинський, С. Гончаренко, Н. Ничкало). Розвиток професійної освіти у країнах ЄС: німецька дуальна система, фінська модель, досвід Великої Британії та Польщі. Глобальні тренди професійної освіти у XXI столітті.

Тема 1.3. Нормативно-правове забезпечення професійної освіти України

Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Закон України «Про фахову передвищу освіту», Закон України «Про професійну освіту» (від 21.08.2025 № 4574-IX) та зумовлені ним зміни у системі професійної освіти України. Закон України «Про академічну доброчесність» (від 18.12.2025 № 4742-IX). Національна рамка кваліфікацій. Стандарти професійної освіти та стандарти вищої освіти. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної освіти. Професійні стандарти педагогічних працівників.

Тема 1.4. Методологічні підходи у професійній освіті

Системний, діяльнісний, особистісно орієнтований, компетентнісний, акмеологічний, аксіологічний, культурологічний, синергетичний підходи. Компетентнісна модель випускника. Загальні та фахові компетентності. Soft skills і hard skills у системі професійної підготовки. Концепція освіти упродовж життя (lifelong learning).

Тема 1.5. Європейський та міжнародний контекст професійної освіти

Європейська рамка кваліфікацій (EQF). Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (FQ-EHEA). Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). ECVET, EUROPASS. Болонський процес і

його вплив на українську освіту. Документи UNESCO, OECD, Cedefop з питань TVET (Technical and Vocational Education and Training). Копенгагенський, Брюгський і Ризький процеси у сфері професійної освіти.

Розділ 2. Дидактика та методика професійного навчання

Тема 2.1. Дидактика професійної школи

Предмет і завдання дидактики професійної освіти. Закономірності та принципи професійного навчання. Зв'язок дидактики із загальною педагогікою, психологією, методиками викладання навчальних дисциплін. Сучасні дидактичні концепції: проблемне навчання, програмоване навчання, розвивальне навчання, контекстне навчання.

Тема 2.2. Зміст професійної освіти

Структура та компоненти змісту професійної освіти. Освітні стандарти та стандарти професії. Освітні програми, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін. Силабус. Проектування змісту професійного навчання на основі компетентнісного підходу. Інтеграція загальноосвітнього та професійного компонентів змісту.

Тема 2.3. Методи та форми професійного навчання

Класифікація методів навчання (за джерелом знань, за характером пізнавальної діяльності, за дидактичною метою). Активні та інтерактивні методи навчання: ділова гра, кейс-метод, метод проєктів, мозковий штурм, дебати, симуляції. Форми організації навчання: лекція, семінар, лабораторно-практичне заняття, виробниче навчання, навчальна та виробнича практика. Сучасні організаційні моделі: дуальна освіта, work-based learning.

Тема 2.4. Засоби професійного навчання

Класифікація засобів навчання. Підручники, посібники, методичні розробки, дидактичні матеріали. Навчально-виробниче обладнання, тренажери, симулятори. Електронні засоби навчання, освітні ресурси, цифрові підручники. Принципи розроблення та оцінювання навчально-методичного забезпечення.

Тема 2.5. Контроль і оцінювання навчальних досягнень

Функції та види контролю (поточний, модульний, підсумковий, атестаційний). Форми контролю: усний, письмовий, тестовий, практичний. Критерії оцінювання навчальних досягнень. ЄКТС: принципи та порядок застосування. Формувальне оцінювання. Оцінювання компетентностей: портфоліо, оцінювання за результатом (assessment of learning outcomes). Запобігання академічній недоброчесності в оцінюванні.

Тема 2.6. Психолого-педагогічні основи професійного розвитку особистості

Вікові та індивідуально-психологічні особливості здобувачів професійної та фахової передвищої освіти. Мотивація професійного навчання. Професійне самовизначення, професійна орієнтація, профадаптація. Психологічні механізми формування професійної компетентності. Профілактика професійного вигорання педагогів.

Тема 2.7. Дуальна форма здобуття професійної освіти

Поняття та сутність дуальної освіти. Нормативно-правова база впровадження дуальної форми в Україні. Зарубіжний досвід (Німеччина, Австрія, Швейцарія). Соціальне партнерство в системі професійної освіти. Роль роботодавців у формуванні змісту професійної підготовки.

Розділ 3. Цифрові технології та педагогічні інновації в професійній освіті

Тема 3.1. Цифрова трансформація професійної освіти

Поняття цифрової трансформації освіти. Концепція «Цифровий порядок денний України». Стратегія цифрової трансформації освіти і науки. Європейський план дій з цифрової освіти (Digital Education Action Plan). DigCompEdu — Європейська рамка цифрової компетентності педагогів. Цифрова зрілість закладу освіти. Виклики та ризики цифровізації освіти.

Тема 3.2. Електронне навчання (e-learning)

Поняття, моделі та види електронного навчання. Дистанційне навчання: правове регулювання в Україні. Платформи електронного навчання. Розроблення електронних навчальних курсів: етапи, принципи, методики. Інтерактивні елементи електронного курсу. Стандарти SCORM, xAPI, IMS. MOOC (масові відкриті онлайн-курси): провідні платформи (Coursera, edX, FutureLearn, Prometheus).

Тема 3.3. Змішане навчання (blended learning)

Сутність і моделі змішаного навчання: ротаційні моделі (Station Rotation, Lab Rotation, Flipped Classroom), гнучка модель (Flex), модель «А-ля карт», збагачена віртуальна модель. Перевернутий клас (flipped classroom): дидактичні особливості. Гібридне навчання та HyFlex-моделі. Особливості реалізації blended learning у закладах професійної освіти.

Тема 3.4. Системи управління навчанням (LMS)

Огляд провідних LMS-платформ: Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams for Education, Canvas, Blackboard. Архітектура та функціональні можливості Moodle. Створення та адміністрування курсів у Moodle. Інтерактивні діяльності: завдання, тест,

форум, вікі, семінар, H5P. Аналітика навчальних активностей у LMS. Інтеграція LMS із зовнішніми сервісами через LTI.

Тема 3.5. Штучний інтелект в освіті

Поняття штучного інтелекту, машинного навчання, генеративного ШІ. Великі мовні моделі (LLM): принципи роботи, можливості та обмеження. ChatGPT, Claude, Gemini, Copilot та інші AI-асистенти в освітньому процесі. Адаптивне навчання та персоналізація на основі ШІ. Інтелектуальні навчальні системи (ITS). Етичні аспекти використання ШІ в освіті: упередженість, конфіденційність, академічна доброчесність. Рекомендації UNESCO щодо генеративного ШІ в освіті та дослідженнях.

Тема 3.6. Освітня аналітика (Learning Analytics)

Поняття освітньої аналітики та аналітики навчання. Рівні аналітики: учнівський, курсовий, інституційний. Big Data в освіті. Методи аналізу освітніх даних: описова, діагностична, предиктивна, прописна аналітика. Інструменти візуалізації освітніх даних (Power BI, Tableau, Google Data Studio). Дашборди викладача та керівника закладу освіти. Етика та конфіденційність роботи з освітніми даними.

Тема 3.7. Імерсивні технології: VR, AR, XR

Віртуальна реальність (VR), доповнена реальність (AR), змішана реальність (MR), розширена реальність (XR). Дидактичний потенціал імерсивних технологій у професійному навчанні. Віртуальні лабораторії та симулятори. Цифрові двійники у виробничому навчанні. Огляд платформ і обладнання для впровадження VR/AR у заклади професійної освіти. Метавсесвіт (metaverse) як перспективне освітнє середовище.

Тема 3.8. STEM/STEAM-освіта

Концепція STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) і STEAM (з додаванням Art). Державна політика України щодо розвитку STEM-освіти. Інтегровані STEM-курси у професійній освіті. Робототехніка та робототехнічні набори в освіті (Arduino, Lego Mindstorms, Micro:bit, Raspberry Pi). 3D-моделювання та 3D-друк у професійній підготовці. Проектна методика у STEM-освіті.

Тема 3.9. EdTech та інтелектуальні системи навчання

Ринок EdTech: основні сегменти, тренди, провідні стартапи. Освітні платформи, мобільні застосунки, інструменти гейміфікації (Kahoot!, Quizizz, Mentimeter, Quizlet). Симулятори професійної діяльності. No-code / low-code інструменти для створення освітнього контенту. Інтелектуальні чат-боти та віртуальні асистенти в освітньому процесі. Перспективи розвитку EdTech в Україні.

Тема 3.10. Цифрова грамотність і цифрова культура педагога

Поняття цифрової грамотності, медіаграмотності, інформаційної грамотності. Рамка цифрової компетентності для громадян (DigComp). Цифрова компетентність педагога (DigCompEdu): шість сфер, рівні розвитку. Кібербезпека в освітньому середовищі. Цифровий слід і цифрова репутація педагога та учня. Захист персональних даних в освіті (GDPR, Закон України «Про захист персональних даних»).

Тема 3.11. Педагогічний дизайн (instructional design)

Моделі педагогічного дизайну: ADDIE, SAM, Backward Design, Dick & Carey. Принципи Меррілла, Гань-є. Universal Design for Learning (UDL). Мікронавчання (microlearning) та наногранулярність контенту. Сторітелінг в освітньому контенті. Гейміфікація та game-based learning.

Розділ 4. Управління якістю та інноваційний розвиток закладів професійної освіти

Тема 4.1. Освітній менеджмент

Сутність освітнього менеджменту: функції, принципи, рівні. Стратегічне, тактичне й оперативне управління закладом освіти. Місія, візія, цінності закладу освіти. SWOT-аналіз і PEST-аналіз у плануванні розвитку. Лідерські стилі у керівництві закладом освіти. Командна робота і делегування повноважень.

Тема 4.2. Системи забезпечення якості освіти

Поняття якості освіти: різні підходи. Зовнішнє та внутрішнє забезпечення якості. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015). Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО): функції та повноваження. Акредитація освітніх програм: процедура, критерії, експертиза. Інституційний аудит. Внутрішня система забезпечення якості закладу освіти.

Тема 4.3. Інноваційний розвиток закладу освіти

Поняття інновацій в освіті: класифікація, життєвий цикл. Управління інноваційними процесами. Опір змінам та шляхи його подолання. Модель управління змінами Дж. Коттера. Освітні екосистеми та освітні кластери. Інноваційні майданчики у системі професійної освіти.

Тема 4.4. Лідерство в освіті

Концепції лідерства: трансформаційне, ситуаційне, розподілене (distributed), сервісне (servant), автентичне лідерство. Педагогічне лідерство. Розвиток лідерського

потенціалу в учнів і студентів. Менторство та коучинг в освіті. Лідерство в умовах цифрової трансформації (digital leadership).

Тема 4.5. Освітня політика та експертиза якості

Освітня політика як сфера державного управління. Стратегічні документи розвитку освіти в Україні. Експертиза освітніх програм, навчальних видань, дисертацій. Бенчмаркінг у сфері освіти. Рейтингування закладів освіти. Моніторингові дослідження якості освіти (PISA, TIMSS, PIRLS, TALIS).

Тема 4.6. Академічна доброчесність

Поняття академічної доброчесності, академічної культури, наукової етики. Закон України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX як базовий рамковий нормативний акт: суб'єкти академічної діяльності, базові цінності (чесність, довіра, повага до авторства та гідності, справедливість, відповідальність, стійкість і рішучість), принципи і правила академічної доброчесності, механізми її забезпечення. Порушення академічної доброчесності: плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, обман, списування, хабарництво. Заходи реагування на порушення та академічна відповідальність. Технічні засоби виявлення плагіату (Unicheck, Turnitin, StrikePlagiarism). Етичний кодекс ученого. Академічна доброчесність в умовах використання генеративного штучного інтелекту: рекомендації UNESCO та підходи Закону № 4742-IX.

Тема 4.7. Сталий розвиток і соціальна відповідальність закладу освіти

Концепція сталого розвитку та цілі сталого розвитку (SDG). Освіта для сталого розвитку (ESD). Зелений університет (Green campus). Соціальна відповідальність закладу освіти. Інклюзивна освіта в системі професійної підготовки. Доступність освітнього середовища.

4. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Перелік питань охоплює зміст усіх чотирьох розділів програми та слугує основою для формування екзаменаційних білетів. Питання нумеруються наскрізно в межах кожного розділу.

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади професійної освіти

1. Професійна освіта як соціально-педагогічне явище: сутність, функції, структура.
2. Категоріальний апарат педагогіки професійної освіти: основні поняття та їх співвідношення.
3. Об'єкт, предмет, завдання педагогіки професійної освіти як галузі педагогічного знання.
4. Місце професійної освіти в системі неперервної освіти України.
5. Історія становлення професійної освіти в Україні: основні етапи та персоналії.
6. Внесок українських педагогів (Г. Ващенко, А. Макаренко, В. Сухомлинський, С. Гончаренко, Н. Ничкало) у теорію професійної освіти.
7. Зарубіжний досвід організації професійної освіти: німецька дуальна модель, фінська та польська моделі.
8. Нормативно-правова база професійної освіти України: огляд ключових законів (Закон «Про освіту», Закон «Про вищу освіту», Закон «Про фахову передвищу освіту», Закон «Про професійну освіту» 2025 року).
9. Закон України «Про професійну освіту» (№ 4574-IX, 2025): ключові новели, нова термінологія, статус закладів та здобувачів освіти.
10. Національна рамка кваліфікацій України: структура, призначення, рівні.
11. Стандарти професійної освіти та стандарти вищої освіти: спільне та відмінне.
12. Компетентнісний підхід у професійній освіті: загальні та фахові компетентності.
13. Концепція освіти впродовж життя (lifelong learning) та її реалізація у системі професійної освіти.
14. Європейська рамка кваліфікацій (EQF) та її співвіднесення з Національною рамкою кваліфікацій України.
15. Болонський процес: основні принципи та їх упровадження в українській вищій освіті.
16. Документи UNESCO, OECD, Cedefop щодо розвитку професійної (TVET) освіти.

Розділ 2. Дидактика та методика професійного навчання

1. Дидактика професійної школи: предмет, завдання, основні категорії.
2. Закономірності та принципи професійного навчання.

3. Сучасні дидактичні концепції: проблемне, програмоване, розвивальне, контекстне навчання.
4. Зміст професійної освіти: структура та принципи відбору.
5. Освітні стандарти, освітні програми, навчальні плани, силабус: співвідношення понять.
6. Класифікація методів професійного навчання та критерії їх вибору.
7. Активні та інтерактивні методи навчання (кейс-метод, метод проєктів, ділова гра, симуляція).
8. Форми організації навчання у закладах професійної та фахової передвищої освіти.
9. Лекція як форма організації навчання: види, методика підготовки і проведення.
10. Дуальна форма здобуття професійної освіти: сутність, нормативна база, моделі реалізації.
11. Засоби професійного навчання: класифікація, сучасні тенденції розвитку.
12. Підручники, посібники, методичні розробки: вимоги до сучасного навчально-методичного забезпечення.
13. Контроль і оцінювання навчальних досягнень: види, форми, критерії.
14. Європейська кредитно-трансферна система (ЄКТС): принципи та практика застосування.
15. Психолого-педагогічні особливості здобувачів професійної освіти.
16. Мотивація професійного навчання та чинники її формування.
17. Професійна орієнтація, профадаптація, професійне самовизначення особистості.
18. Соціальне партнерство в системі професійної освіти.

Розділ 3. Цифрові технології та педагогічні інновації в професійній освіті

1. Цифрова трансформація професійної освіти: сутність, виклики, ризики.
2. Європейська рамка цифрової компетентності педагогів DigCompEdu: структура та рівні.
3. Цифрова зрілість закладу освіти: критерії та шляхи підвищення.
4. Електронне навчання (e-learning): поняття, моделі, дидактичні засади.
5. Дистанційна освіта в Україні: правове регулювання та особливості організації.
6. Розроблення електронного навчального курсу: етапи, принципи, методики.
7. Стандарти електронного навчання: SCORM, xAPI (Tin Can), IMS LTI.
8. MOOC (масові відкриті онлайн-курси): провідні платформи та їх дидактичні особливості.
9. Змішане навчання (blended learning): моделі та їх застосування у професійній освіті.
10. Перевернутий клас (flipped classroom): дидактичні особливості, переваги і виклики.

11. Системи управління навчанням (LMS): порівняльна характеристика провідних платформ.
12. Moodle: архітектура, функціональні можливості, методика створення електронного курсу.
13. Штучний інтелект в освіті: види, можливості, обмеження.
14. Великі мовні моделі (ChatGPT, Claude, Gemini) у професійній освіті: дидактичний потенціал.
15. Адаптивне навчання та персоналізація освітнього процесу на основі ШІ.
16. Етичні аспекти використання штучного інтелекту в освіті та наукових дослідженнях.
17. Освітня аналітика (Learning Analytics): рівні, інструменти, методи аналізу.
18. Big Data в освіті: можливості та етичні виклики.
19. Віртуальна та доповнена реальність (VR/AR) у професійному навчанні.
20. Цифрові двійники та симулятори у виробничому навчанні.
21. STEM/STEAM-освіта: концептуальні засади та шляхи впровадження.
22. Робототехніка в освіті: освітні набори (Arduino, Lego Mindstorms, Raspberry Pi).
23. EdTech як галузь: основні сегменти, тренди, провідні стартапи.
24. Гейміфікація освітнього процесу: принципи, інструменти, методики.
25. Інтелектуальні навчальні системи (ITS) та чат-боти в освіті.
26. Цифрова грамотність та медіаграмотність: рамкові підходи (DigComp).
27. Кібербезпека та захист персональних даних в освітньому середовищі.
28. Моделі педагогічного дизайну: ADDIE, SAM, Backward Design.
29. Universal Design for Learning (UDL) у проєктуванні професійного навчання.
30. Мікронавчання (microlearning) і його застосування у професійній підготовці.

Розділ 4. Управління якістю та інноваційний розвиток закладів освіти

1. Освітній менеджмент: сутність, функції, принципи.
2. Стратегічне планування розвитку закладу професійної освіти.
3. SWOT-аналіз і PEST-аналіз у плануванні розвитку закладу освіти.
4. Якість освіти: підходи до визначення та забезпечення.
5. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015).
6. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти: функції, повноваження, процедури.

7. Акредитація освітніх програм в Україні: процедура, критерії, особливості.
8. Внутрішня система забезпечення якості освіти у закладі освіти.
9. Інновації в освіті: класифікація, життєвий цикл, чинники успішного впровадження.
10. Управління змінами в освіті: модель Дж. Коттера та інші підходи.
11. Концепції лідерства в освіті: трансформаційне, розподілене, сервісне, автентичне.
12. Педагогічне лідерство як чинник розвитку закладу освіти.
13. Менторство та коучинг у професійному розвитку педагогів.
14. Освітня політика України: стратегічні документи та пріоритети.
15. Моніторингові дослідження якості освіти (PISA, TIMSS, TALIS): методологія та результати.
16. Закон України «Про академічну доброчесність» (№ 4742-IX, 2025): структура, базові цінності, принципи та правила.
17. Види порушень академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, обман, списування, хабарництво) та технічні засоби їх виявлення.
18. Академічна доброчесність в умовах використання генеративного штучного інтелекту: норми Закону № 4742-IX та рекомендації UNESCO.
19. Освіта для сталого розвитку (ESD) у системі професійної підготовки.
20. Інклюзивна освіта у закладах професійної та фахової передвищої освіти.

5. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

Екзменаційний білет містить три питання, що охоплюють зміст різних розділів програми вступного іспиту й забезпечують комплексну перевірку рівня фахової підготовки вступника:

Питання 1 — теоретико-методологічне (із Розділу 1 або Розділу 2 програми).

Питання 2 — з циклу цифрових технологій та педагогічних інновацій у професійній освіті (із Розділу 3 програми) — провідне питання з огляду на спеціалізацію «Інформаційні технології».

Питання 3 — управлінсько-прикладне або інноваційне (із Розділу 4 програми).

Орієнтовний приклад білета наведено нижче.

АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

Кафедра інтелектуальних систем та цифрових технологій

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

з вступного фахового іспиту до аспірантури

спеціальність А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями), спеціалізація «Інформаційні технології»

1. Компетентнісний підхід у професійній освіті: загальні та фахові компетентності.
2. Системи управління навчанням (LMS): порівняльна характеристика провідних платформ.
3. Внутрішня система забезпечення якості освіти у закладі освіти.

Затверджено на засіданні кафедри інтелектуальних систем та цифрових технологій

Протокол № ____ від «__» _____ 2026 р.

Завідувач кафедри _____ Г.С. Кашина

6. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ ВСТУПНИКА

Відповіді вступника на питання екзаменаційного білета оцінюються членами фахової атестаційної (предметної) комісії за 100-бальною шкалою. Кожне з трьох питань білета оцінюється окремо в діапазоні від 0 до 33 балів (третє питання — до 34 балів). Підсумкова оцінка є сумою балів за всі питання й переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Академії праці, соціальних відносин і туризму.

6.1. Загальні критерії оцінювання

Під час оцінювання відповіді на кожне питання комісія враховує такі показники:

- повноту і глибину розкриття змісту питання, володіння категоріальним апаратом;
- науковість, логічність, аргументованість і послідовність викладу;
- здатність аналізувати, порівнювати, узагальнювати педагогічні явища і процеси;
- ілюстрацію теоретичних положень прикладами з практики професійної освіти;
- обізнаність із сучасними тенденціями, нормативно-правовою базою та науковими джерелами;
- культуру мовлення, точність і коректність наукової термінології;
- здатність відповідати на додаткові й уточнювальні запитання комісії.

6.2. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка ЄКТС	Характеристика рівня знань
90–100	Відмінно	A	Вступник демонструє системні, глибокі та всебічні знання з усіх питань білета. Викладає матеріал науково, логічно, аргументовано, вільно оперує термінологією. Виявляє високий рівень аналітичних умінь, підкріплює теоретичні положення прикладами з практики. Вільно орієнтується у сучасних наукових тенденціях та нормативно-правовій базі. Відповідає на додаткові запитання комісії впевнено й вичерпно.
82–89	Добре	B	Вступник демонструє повні та обґрунтовані знання матеріалу, проте допускає окремі несуттєві неточності. Викладає матеріал

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка ЄКТС	Характеристика рівня знань
			логічно, користується науковою термінологією. Аналітичні вміння виявлено достатньою мірою. На додаткові запитання відповідає в основному правильно.
74–81	Добре	C	Вступник у цілому володіє матеріалом, проте відповіді містять деякі неточності, фрагментарність викладу. Виявляє розуміння основних положень, наводить приклади, проте має труднощі з самостійним аналізом і узагальненням. На додаткові запитання відповідає не завжди впевнено.
64–73	Задовільно	D	Вступник виявляє знання основних положень з питань білета, але викладає матеріал нечітко, з помилками у формулюваннях. Має слабку обізнаність із сучасними тенденціями і нормативно-правовою базою. Аналітичні вміння виявлено мінімально. На додаткові запитання відповідає неповно.
60–63	Задовільно	E	Вступник має поверхові знання основного матеріалу, відповідь є неповною, фрагментарною. Допускає істотні помилки у формулюваннях, слабка володіє науковою термінологією. На додаткові запитання відповідає переважно неправильно або з істотними неточностями.
35–59	Незадовільно	FX	Вступник демонструє відсутність системних знань з питань білета. Відповідь містить численні принципові помилки. Не володіє науковою термінологією та категоріальним апаратом. Не відповідає на додаткові запитання комісії.
1–34	Незадовільно	F	Вступник не виявляє знань з фахових питань. Відповідь відсутня або не стосується змісту білета. Не володіє категоріальним апаратом, не орієнтується у сучасних тенденціях розвитку галузі.

6.3. Прохідний бал і порядок зарахування

Мінімальна позитивна оцінка, яка дозволяє вступнику претендувати на зарахування до аспірантури, становить 60 балів за 100-бальною шкалою (оцінка «задовільно», рівень E за шкалою ЄКТС). Вступники, які отримали менше 60 балів, до участі в подальшому конкурсі не допускаються.

Результати вступного фахового іспиту оформлюються відомістю, яку підписують усі члени фахової атестаційної (предметної) комісії. У разі незгоди з виставленою оцінкою вступник має право подати апеляцію відповідно до Правил прийому до Академії праці, соціальних відносин і туризму.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

7.1. Нормативно-правові акти України

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019 № 2745-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>
4. Закон України «Про професійну освіту» від 21.08.2025 № 4574-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20>
5. Закон України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20>
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (в редакції постанови КМУ № 502 від 19.05.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-п>
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-п>
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 № 1021 «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2024-п>
10. Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.06.2024 № 924 «Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти» (нині — спеціальність А5 згідно з постановою КМУ № 1021 від 30.08.2024).
11. Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.11.2020 № 1435 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) для другого (магістерського) рівня вищої освіти» (нині — спеціальність А5).

12. Професійний стандарт «Педагог професійного навчання», затверджений наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 20.06.2020 № 1182.

7.2. Основна навчальна та наукова література

1. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія. Київ : Атіка, 2009. 684 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / гол. ред. С. Головка. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
3. Енциклопедія освіти / Національна академія педагогічних наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень ; заст. гол. ред. В. І. Луговий, О. М. Топузов ; відп. наук. секр. С. О. Сисоева. 2-ге вид., доп. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
4. Кухаренко В. М., Березенська С. М., Бугайчук К. Л., Олійник Н. Ю., Олійник Т. О., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г., Столяревська А. Л. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / за ред. В. М. Кухаренка. Харків : Міськдрук ; НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.
5. Ничкало Н. Г. Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів : монографія. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. 125 с.
6. Радкевич В. О., Пуховська Л. П., Бородієнко О. В., Радкевич О. П., Базелюк Н. В., Корчинська Н. М., Леу С. О., Артемчук В. В. Сучасні моделі професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: порівняльний досвід : монографія / за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ : ІПТО НАПН України, 2018. 223 с.
7. Бацуровська І. В., Грінь Д. С. Освітньо-наукова підготовка магістрів в умовах масових відкритих дистанційних курсів : монографія. Херсон : Грінь Д. С., 2016. 514 с.
8. Batsurovska I. V., Kashyna H. S. Competence-oriented approach to professional training of specialists in digital technologies in the context of blended learning : monograph. Kyiv : АПСВТ, 2024.
9. Кашина Г. С., Бацуровська І. В., Любарєць В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Професійна освіта» для здобувачів вищої освіти другого освітнього ступеня «магістр» спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології). Київ : АПСВТ, 2024.
10. Любарєць В. В., Кашина Г. С., Бацуровська І. В. Методичні рекомендації до виконання магістерської кваліфікаційної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» спеціальності 015 «Професійна освіта (цифрові технології)». Київ : АПСВТ, 2024.

7.3. Наукові статті розробників ОНП та фахові періодичні видання

1. Бацуровська І. В., Кашина Г. С., Брежецький С. О., Кутафін Ю. В. Розвиток цифрової грамотності у контексті професійної освіти. Наукові інновації та передові технології. 2024. № 10(38). С. 519–531. DOI: 10.52058/2786-5274-2024-10(38).
2. Бацуровська І. В., Кашина Г. С., Макієвський О. І. Підготовка фахівців в умовах інноваційних викликів: адаптація професійної освіти до сучасного ринку праці. Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Педагогіка». 2024. № 9(27). С. 807–822. DOI: 10.52058/2786-6300-2024-9(27).
3. Бацуровська І. В., Кашина Г. С., Макієвський О. І. Інноваційні підходи до теорії та методики професійної підготовки майбутніх фахівців. Наука і техніка сьогодні. 2024. № 9(37). С. 285–297. DOI: 10.52058/2786-6025-2024-9(37).
4. Бацуровська І. В., Кашина Г. С., Макієвський О. І. Цифрові інструменти в професійній освіті: можливості та виклики сучасного навчального процесу. Суспільство та національні інтереси. 2024. № 9(37). С. 92–102.
5. Бацуровська І. В., Кашина Г. С., Брежецький С. О., Кутафін Ю. В. Розробка та реалізація проектів як метод навчання. Наука і техніка сьогодні. 2024. № 11(39). С. 420–438.
6. Журнал «Професійна педагогіка» (категорія Б, Інститут професійної освіти НАПН України). URL: <https://jrnls.ivet.edu.ua/index.php/1>
7. Журнал «Інформаційні технології і засоби навчання» (категорія А, Інститут цифровізації освіти НАПН України). URL: <https://journal.iitta.gov.ua>
8. Журнал «Вища освіта України» (Інститут вищої освіти НАПН України).
9. Журнал «Педагогіка і психологія. Вісник НАПН України» (Національна академія педагогічних наук України).
10. Журнал «Освітологія / Osvitologia» (Київський університет імені Бориса Грінченка).

7.4. Міжнародні рамкові та аналітичні документи

1. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Brussels, 2015. URL: <https://www.enqa.eu/esg-standards-and-guidelines-for-quality-assurance-in-the-european-higher-education-area/>
2. The European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF). European Commission, 2017. URL: <https://europa.eu/europass/en/european-qualifications-framework-eqf>
3. DigCompEdu: European Framework for the Digital Competence of Educators. JRC, European Commission, 2017. URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC107466>
4. DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens. JRC, European Commission, 2022. URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128415>
5. Digital Education Action Plan 2021–2027. European Commission. URL: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan>

6. UNESCO. Guidance for generative AI in education and research. Paris, 2023. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000386693>
7. OECD. Trends Shaping Education 2022. OECD Publishing, Paris.
8. Cedefop. The future of vocational education and training in Europe: synthesis report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023.
9. Osnabrück Declaration on vocational education and training as an enabler of recovery and just transitions to digital and green economies, 2020.

7.5. Електронні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua>
2. Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua>
3. Офіційний сайт Інституту професійної освіти НАПН України. URL: <https://ivet.edu.ua>
4. Офіційний сайт Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. URL: <https://iitlt.gov.ua>
5. Електронна бібліотека НАПН України. URL: <https://lib.iitta.gov.ua>
6. Платформа масових відкритих онлайн-курсів Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua>
7. Європейський центр розвитку професійної освіти (Cedefop). URL: <https://www.cedefop.europa.eu>
8. ЮНЕСКО. International Centre for Technical and Vocational Education and Training (UNESCO-UNEVOC). URL: <https://unevoc.unesco.org>
9. OECD Education and Skills. URL: <https://www.oecd.org/education>
10. Офіційний сайт Академії праці, соціальних відносин і туризму. URL: <https://www.socosvita.kiev.ua>

Перелік рекомендованої літератури є базовим і періодично оновлюється кафедрою інтелектуальних систем та цифрових технологій з огляду на новітні наукові публікації, монографії та фахові статті у галузі професійної освіти, цифрових технологій навчання та педагогічних інновацій. Додаткові джерела вступник може використовувати самостійно за погодженням з консультантом.